

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
10 / 00922 - 13	
DATO	17 FEB. 2011
AN	EKSP.

Statnett

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep.
0033 Oslo

Saksbehandlere: Halvor Enok Bakke,
Olga Ingrid Steinsholt

Deres dato: 17.12.2010

Vår dato: 14.2.2011

Høringssvar – "Flere og riktigere priser – Et mer effektivt kraftsystem"

Det vises til høringsbrev fra Olje- og energidepartementet av 17. desember 2010 vedrørende rapporten fra Ekspertutvalget om driften av kraftsystemet: "Flere og riktigere priser – Et mer effektivt kraftsystem". Statnett oversender med dette sitt høringssvar på rapporten.

"Ekspertutvalget om driften av kraftsystemet" ble nedsatt av regjeringen den 4. juni 2010 med bakgrunn i kraftsituasjonen vinteren 2009/2010. Det spesielle med vinteren 2009/2010 var at det i noen korte perioder var svært høye kraftpriser i Norden, med unntak av Sør-Norge og Jylland. Som det gjøres rede for i rapporten var blant annet en stor andel av kjernekraften i Sverige utilgjengelig i disse periodene. Det var dermed fundamentale forhold i form av vesentlig manglende effektkapasitet i de aktuelle områdene under høylast, som langt på vei var årsak til de høye prisene. Manglende overføringskapasitet mellom prisområder med underskudd og overskuddsområdet (Sør-Norge) bidro til de store prisforskjellene. De ekstreme prisene viser hvor viktig det er å holde produksjonsapparatet tilgjengelig gjennom vintersesongen og ha fleksibilitet i forbruk i Elspot. Verdien av økt overføringskapasitet mellom områder er naturligvis også vesentlig.

Statnett anvender i dag prisområder aktivt i driften, og vi vurderer dette til å være et effektivt virkemiddel. Med dagens nett og energisituasjon mener vi at det er hensiktsmessig å ha de fem områdene som Norge er inndelt i. Vi ønsker imidlertid å forsterke sentralnettet slik det er beskrevet i vår Statnetts Nettutviklingsplan. En slik utvikling kan legge til rette for et noe mindre antall elspotområder.

Statnetts kommentarer til rapporten

Statnett er opptatt av å bidra til at Norge får et så effektivt kraftmarked som mulig, og er derfor positiv til at man ser nærmere på utformingen av kraftsystemet og på mulige forbedringspunkter. Flere av utvalgets foreslåtte tiltak berører Statnetts ansvarsområde, og vi vil nedenfor gi våre synspunkter på disse tiltakene. Punktene som det vises til er nummereringen i rapporten.

Punkt 7.2 Driftssikkerhet og sikkerhetsmarginer

Utvalget anbefaler at det settes i gang arbeid for å vurdere krav til forsyningssikkerhet, driftssikkerhet, sikkerhetsmarginer og reservekrav. Statnett er positive til at det fokuseres på drifts- og forsyningssikkerhetskrav, og er kjent med at NVE vurderer en tydeligere lovmessig forankring av dette.

Sikker strømforsyning er Statnetts primære driftsoppgave og slike vurderinger gjøres kontinuerlig i driften. Dette er derfor både en løpende og en langsiktig oppgave. Mer overordnede og generelle retningslinjer og krav er jevnlig er oppe til vurdering. Statnett foretok sist en revidering av sin driftspolicy våren 2010. Nordisk Systemdriftsavtale med bilag regulerer driftssamarbeidet mellom de nordiske TSOene, og krav til nasjonale reserver er regulert gjennom denne avtalen. Høsten 2010 ble det igangsatt et større arbeid i regi av ENTSO-E Regional Group Nordic med henblikk på å foreta en analyse og revisjon av nordiske krav til automatiske reserver. Resultatene fra dette arbeidet vil foreligge høsten 2011, og eventuelle endringer vil innarbeides i systemdriftsavtalen.

I rapporten presiseres det også at tiltak må iverksettes for å unngå lengre perioder med N-0 drift med henvisning til situasjonen for Bergensområdet i 2009. I situasjoner med N-0 drift foretar Statnett som systemansvarlig grundige og løpende vurderinger av muligheten for alternative eller avbøtende tiltak. For områder der vi ser at overføringskapasiteten kan bli knapp, vurderer vi også muligheter for bruk av systemvern og eventuelle oppgraderinger av nettkomponenter for å unngå N-0-drift. Når disse mulighetene er oppbrukt, må forbruket reduseres, produksjonskapasiteten økes eller overføringskapasiteten styrkes.

Langsiktige tiltak innenfor Statnetts ansvarsområde vil være å øke overføringskapasiteten, slik som det fremgår av Statnetts Nettutviklingsplan.

Utvalget anbefaler videre at det ses nærmere på om det er mulig å ha en mer fleksibel håndtering av kravene til produksjonsreserver under ekstreme forhold. Effektreserver er helt vesentlig for driftssikkerheten, spesielt under ekstreme forhold som for eksempel en effektbristsituasjon. Statnett mener at man ikke må lempe på reservekravene i en slik situasjon.

Krav til hvor store reserver hvert enkelt land er besluttet i fellesskap av de nordiske TSOene. En fleksibel håndtering av reservekrav må således avtales på nordisk nivå, og man risikerer et mer krevende systemdriftssamarbeid. Vi vil også påpeke at reservene utgjør relativt små volumer i forhold til omsetningen i Elspot.

Statnett er enig med utvalget i at det er fornuftig å se nærmere på muligheten for å ha ulike krav til reserver under ulike driftsbetingelser. Flytretning og overføringskapasitet mellom områder vil være forhold som kan ha betydning for hensiktsmessig størrelse og plassering av reserver.

Punkt 7.3 Nett og flaskehalshåndtering

Utvalget foreslår å innføre en nodeprismodell i Norge. En slik modell kan gi teoretisk sett riktige priser og en bedre utnyttelse av nettet og produksjonsparken.

Statnett er imidlertid i tvil om hvor store disse gevinstene vil være siden det norske nettet ikke er spesielt masket. Det vil også være betydelige kostnader ved å utvikle og implementere et system for nodepriser, både for markedsaktørene, TSO og kraftbørs.

Et nordisk/europeisk system med nodeprising vil kunne kreve en overnasjonal styringsstruktur fordi regler og viktig input i en slik modell vil kunne ha konsekvenser for samfunnsøkonomien og aktørers lønnsomhet. Dette er ikke berørt i utredningen

Utvalget har ikke belyst hvordan nodepriser i ett land skal samspille med sonepriser i landene omkring. Dette kan by på både tekniske og samarbeidsmessige utfordringer. Overgang til nodepriser medfører endringer i forholdet mellom TSO og kraftbørs fordi et nodeprissystem krever vesentlig mer detaljert og oppdatert informasjon om kraftnettet. Dette kan være krevende, blant annet fordi Nord Pool Spot er felleseid av alle de nordiske TSOene.

En mer teknisk utfordring vil ligge i markedskoblingen i Nordvest-Europa. Det pågår nå et arbeid for å få implementert én algoritme som skal gi implisitt auksjon i hele området, for å øke effektiviteten i det europeiske kraftmarkedet. Nodepriser blir i denne sammenheng ikke diskutert. Derimot vurderes det både å innføre en flytbasert modell og mindre prisområder på Kontinentet. Dette er trekk som vil bringe den europeiske kraftmarkedsløsningen noe nærmere en nodeprismodell enn dagens løsning.

For å få en optimal utnyttelse av kraftsystemet med en nodeprismodell, kreves det at aktørernes bud inneholder mer informasjon enn hva som nå er mulig på NordPool Spot og de andre børsene i området. I dag kan for eksempel produsentenes bud ikke presist reflektere aggregatens virkningsgradskurver. I en

prisområdemodell kan aggregatene likevel i stor grad kjøre på maksimal virkningsgrad fordi produsentene kan fordele det volumet de har solgt på sine aggregater innen ett og samme prisområde. Dersom produsentene har solgt kraft spesifisert i én node, vil frihetsgradene begrenses slik at de ikke lenger kan fordele kraftproduksjonen på en produksjonsmessig optimal måte. Dersom det ikke innføres mer spesifiserte bud, kan man derfor risikere å miste noe av effektiviteten i kjøremønsteret. Å kreve mer spesifiserte bud vil imidlertid være krevende i den pågående markedskoblingsprosessen, og kan forsinke denne prosessen.

Gitt praktiske utfordringer og stor usikkerhet om samfunnsøkonomisk gevinst, vil Statnett ikke anbefale at man nå implementerer nodepriser i Norge.

Vi ønsker derimot å analysere verdien av og muligheten for å gå til en flytbasert modell. Det er viktig at alle muligheter til en mer effektiv bruk av produksjonsressursene og nettet utforskes. Statnett mener at man i tiden framover bør prioritere mulige forbedringstiltak som er i takt med utviklingen i resten av Europa.

Punkt 7.4 Bruk av reservekraft

Utvalget støtter Nord Pool Spot sin anbefaling om at forbruksressursene i effektreserven i Sverige og Finland bør legges inn som bud i Elspot til den pris de selv bestemmer. Statnett deler denne oppfatningen.

Punkt 7.5 Forbrukerfleksibilitet

Statnett støtter de foreslåtte tiltakene for å fremme mer forbrukerfleksibilitet i Elspot.

Statnett har i stor grad fremmet og utnyttet potensialet i forbrukerfleksibilitet fra større kraftkrevende industri ved at dette utgjør en stor andel av den reserverte kapasiteten til regulerkraftmarkedet. Statnett har også erfaring med å anvende akkumulerte mindre laster i regulerkraftmarkedet.

Slik kraftmarkedet er bygget opp har de balanseansvarlige en viktig rolle for å skape incentiver til å fremme fleksibilitet i Elspot fra mindre og mellomstore forbrukere, gjennom å tilby egnede produkter til kunder med timemåling. For å oppnå mer riktige priser i Elspot må balanseansvarlige også ha bedre kontroll over etterspørselsfleksibiliteten i sine porteføljer. Gjennom fjernstyrte styringssystemer er det også mulig for balanseansvarlige å ha en mer aktiv forvaltning av fleksibelt forbruk hos sine kunder (flytte fra høylast til lavlast – koble ut i høylasttimer).

Statnett søker løsninger i egne markeder for system- og balansetjenester som også stimulerer til forbrukerfleksibilitet og riktig prisdannelse i Elspot.

Punkt 7.6 Informasjon

Utvalget anser at informasjonen som Statnett daglig gir til markedet om kapasiteter mellom områder både er nødvendig og kan være uheldig med tanke på strategisk adferd. Publiseringen av handelskapasiteter klokken 0930 er regulert gjennom "Data Publication Agreement" mellom Nord Pool Spot AS og de nordiske TSOer. Avtalen krever godkjenning av regulatoriske myndigheter. Denne avtalen har blant annet til hensikt å ivareta EU-regulativ 1228/2003, som fremholder offentliggjøring av relevante markedsdata for å eliminere asymmetrier i informasjonsgrunnlaget hos markedsaktørene som et sentralt prinsipp. Statnett som systemansvarlig er også pålagt gjennom Forskrift om Systemansvar om å informere om fastsatte handelsegrenser i rimelig tid før de tas i bruk (FoS § 6, annet ledd).

Statnett oppfatter at det er sterke regulatoriske føringer for dagens praksis.

Konklusjon

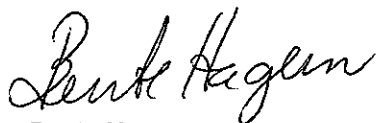
Statnett anbefaler ikke innføring av nodeprising nå. Vi mener at det er riktig å prioritere mulige forbedringstiltak som er i takt med utviklingen i resten av Europa generelt, og da spesielt å vurdere verdien av og muligheten for å gå til en flytbasert modell.

Statnett støtter utvalgets foreslåtte tiltak for å fremme mer forbruksfleksibilitet i Elspot.

Utvalget peker på flere mulige tiltak knyttet til driftssikkerhet og sikkerhetsmarginer. Sikker strømforsyning er Statnetts primære driftsoppgave, og forhold knyttet til både driftspolicy og reservekrav er stadig til vurdering. Vår generelle oppfatning er at det norske kraftsystemet allerede er svært godt utnyttet, men vi er åpne for at det er rom for endringer som vil kunne bidra til en mer effektiv utnyttelse av dagens kraftsystem.

Økte nettinvesteringer er et viktig langsiktig tiltak for et mer effektivt kraftsystem.

Med vennlig hilsen
Statnett SF

Bente Hagem
Konserndirektør
Kommersiell utvikling